

Derleme

TÜRKİYE'DE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ İSTİHDAM DURUMU

Employment Situation of Social Workers in Turkey

Selami TOPUZ*
Murat ÖZ**

* Ankara Üniversitesi
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
** Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'de sosyal hizmet uzmanlarının istihdam durumları incelenmiştir. Son yıllarda sosyal hizmet eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının sayısının hızlı bir şekilde artmasına paralel olarak mezun sayısı da hızlı bir şekilde artmaktadır. Sosyal hizmet mesleğinin istihdam alanının geniş olması mezunlarının rahatlıkla iş sahibi olmasına imkan vermektedir. Diğer taraftan sosyal hizmet eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının sayısı ve kontenjanlarının yükselmesi ile birlikte sosyal hizmet bölümü mezunlarının niceliksel artışının, gelecekte istihdamda iş gücü arz fazlasına yol açacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile sosyal hizmet mesleğinin kamu kurumlarındaki son 10

yıllık kadro ilanının analizi ve istihdam durumu tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Mesleği, İstihdam.

ABSTRACT

In this study, employment status of social workers in Turkey is examined. In recent years the number of social work graduates is rapidly increasing in parallel with the increase in the number of newly founded departments. Vast employment opportunities enable recent graduates to find jobs easily. On the other hand, it is anticipated that in the future, the quantitative increase in the number of social work departments and student quotas may lead to excess supply of social workers in the labour market. With this study, the employment status of social workers and the analysis of the announcements of available social worker positions in public institutions in the last decade are discussed.

Key Words: Social Work, Social Work Profession, Employment.

SOSYAL HİZMET MESLEĞİ

Sosyal hizmet konusunda literatürde birçok tanım bulunmakla birlikte akademisyenler, mesleğin uygulayıcıları ve meslek örgütleri tarafından net bir tanım ortaya konulmamıştır. Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) tarafından yapılan tanıma göre sosyal hizmet, "insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini temel alan; sosyal değişimi destekleyen, insanların iyilik durumunun geliştirilmesi için insan ilişkilerinde sorun çözmeyi, güçlendirmeyi ve öz-gürleştirmeyi amaçlayan ve bunun için insan davranışına ve sosyal sistemlere ilişkin teorilerden yararlanarak insanların çevreleri ile etkileşim noktalarına

müdahale eden bir meslektir" (Duyan, 2010: 6). Mesleğe bu yönüyle bakıldığında, sosyal hizmetin yalnızca insan ve insan davranışı ile ilgilenmediği, bireyin bulunduğu çevresini de değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

Sosyal refah kurumlarının zaman içerisinde gelişmesiyle, sosyal hizmet bir meslek olarak formel yapıda sosyal refah kurumlarının arasında yer almıştır. Bu kurumlar içerisinde sosyal hizmet mesleğine ihtiyaç duyulması, hizmetlerin belirli bir aşamasında mekanik düzenlemelerden çok insani gelişmelerin ve değerlerin fazlaşması ve hizmetlerin amacına ulaşabilmesi için bir takım bilgi, beceri ve davranışların gerekliliğini zorunlu kılmıştır (Kut, 1998: 8). Sosyal hizmet doğduğu günden bugüne mesleki bir sorumluluk olarak, gereksinim içinde olan bireylerin refah ve iyilik hallerini yakından etkileyen sosyal politikaların oluşturulmasına katkıda bulunmuştur (Daniş, 2007: 52). Sosyal hizmet mesleğini önemli kılan noktalardan biri ise, dezavantajlı konumda bulunan bireylere yönelik sosyal politikalara olumlu yönde etki etmesidir.

Değişen düzen içerisinde sosyal refah sistemleri kapsamında yer alan bazı meslek, disiplin ve kurumların yaşam ve sorunların değişip-farklılaşmasına paralel olarak bazı sosyal politika ve sosyal refah kurumlarının yetersiz kalması sosyal hizmet mesleğini doğurmuştur (Acar ve Duyan, 2003: 2).

Sosyal hizmet eğitimi ve dil (terminoloji) alanında yeni bir tartışma yaşanmaya başlamıştır. Hem sosyal hizmet eğitim modeli Batıdan büyük ölçüde (ABD ve İngiltere'den) alınmış, hem de meslekle ilgili kavramlar Batı dillerinden (İngilizce) aktarılmıştır. Mesleğin adı için

İngilizce'deki "social work" yerine iki ayrı karşılık önerilmiş ve bugün her ikisi de kullanılmaktadır: Bunlar "sosyal hizmet" ve "sosyal çalışma"dır. Meslek elemanı adı olan "social worker" için de başlarda sosyal hizmet mütehassısı, (daha sonra mütehassısının Türkçe karşılığı ile yer değiştirmesi sonucu sosyal hizmet uzmanı) ve sosyal çalışmacı önerilmiş bugün bunların da her ikisi kullanılmaktadır. Bu tartışma verilen örneklerle sınırlı olmadan günümüze değin sürmüş ve meslek, terminolojik düzeyde bir oturmuşluğa henüz kavuşmamıştır (Karataş, 2002: 301). Mesleğin terminolojik olarak bir oturmuşluğa ulaşmaması bir kavram karmaşasına yol açarken, aynı zamanda kamu kurumlarında ve özel kurumlarda mesleğin ünvanı konusunda ikiliklere neden olmaktadır. Kamu kurumlarında mesleğin ünvanı sosyal çalışmacı iken özel kurum ve kuruluşlarda sosyal hizmet uzmanı ünvanı tercih edilebilmektedir. Bu çalışmada sosyal hizmet uzmanı kullanılmaktadır.

Ülkemizde meslek elemanı yetiştirilmesi konusunda önemli bir ihtiyacı gideren sosyal hizmet bölümleri son yıllarda giderek artış göstermektedir. Bölümlerin hızlı bir şekilde artması, kontenjan sayısını arttırmıştır. 2009 yılında 550 olan kontenjan sayısı 2013 yılında 4376'ya ulaşmıştır (Bkz. Tablo 1). Son beş yılda yüzde 796 artan kontenjan sayısı önümüzdeki yıllarda da artacak gibi görünmektedir.

Ülkemizdeki sosyal hizmet bölümü sayısına Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki iki sosyal hizmet bölümü de dâhil edilmiştir. Bu bölümlerin dâhil edilme nedenleri ise Kıbrıs'taki üniversite mezunlarının Türkiye'deki üniversite-lerdeki mezunlarla aynı haklara sahip

Tablo 1. Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Bölümlerin Yıllara Göre Kontenjanları

YIL	Öğrenci Alan Sosyal Hizmet Bölüm Sayısı	KONTENJAN
2009	9	550
2010	11	727
2011	15	1956
2012	24	3717
2013	32	4376

olmaları ve Türkiye'deki uzman sayısı etkilemeleridir.

MEZUNLARIN DURUMU

Ülkemizde 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun ile 1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur. 1967 yılında ise Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü kurulmuştur. Mezun veren iki sosyal hizmet bölümü 1982 yılında Yüksek Öğretim Kanunu ile birleştirilerek Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu olarak eğitim faaliyetine devam etmiştir (Özdemir, 1999: 24-25). Ülkemizde 2000'li yıllara kadar okul/bölüm sayısında bir artış olmamış ve bu durum mezun sayısının sınırlı kalmasına neden olmuştur. Sosyal hizmet bölüm sayısının hızlı bir şekilde artmasıyla uzman sayısı da hızlı bir şekilde artmaya devam etmektedir.

Topuz ve Öz (2012: 242) tarafından 2011 yılında yapılan çalışmada ülkemizdeki sosyal hizmet bölümü mezun sayısı 4348 kişi olarak bulunmuştur. 2013 yılında ise sosyal hizmet eğitimi veren yedi üniversite mezun verebilmektedir.

Bu üniversitelerden mezun olanların sayısı Tablo 2'de verilmiştir (Bkz. Tablo 2).

Sosyal hizmet bölüm sayılarının hızla artmasıyla mezun sayısı da artış gösterecektir. 2011 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde açılan sosyal hizmet bölümü öğrencileri 2015 yılında mezun olabilecekleridir. Açıköğretim mezunlarıyla birlikte 2015 yılından sonra mezun sayısı hızla artacak ve ihtiyacın karşılanmasının yanında mezun konusunda talep fazlasına ulaşılabilecektir. Mevcut istihdam alanlarının yanına yeni istihdam alanları oluşturulamazsa önümüzdeki yıllarda sosyal hizmet uzmanlarının istihdam sorunu ile karşı karşıya gelineceği düşünülmektedir. Bunun yanında diğer yükseköğretim kurumlarında pasif (eğitime başlamamış) durumda olan sosyal hizmet bölümlerinin de mezun vereceği düşünülürse ilerleyen yıllarda mezun sayısının daha fazla artış göstereceği söylemek yanlış olmayacaktır.

Gelecekte nasıl bir tablo ile karşılaşılacağı konusunda Topuz ve Öz (2012: 242) tarafından yapılan "Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumları, Mezunların

Tablo 2. Sosyal Hizmet Bölümlerinden Mezun Olanların Sayısı

NO	ÜNİVERSİTE	SOSYAL HİZMET EĞİTİMİNE BAŞLAMA YILI	MEZUN SAYISI
1	Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	1961	4233
2	Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	2002	169
3	Adnan Menderes Üni. Sosyal Hizmet Bölümü	2006	285
4	Sakarya Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	2006	210
5	Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	2006	205
6	Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	2007	177
7	Düzce Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü	2009	35
TOPLAM			5314

Kaynak: Alptekin K., Topuz S. ve Zengin O. tarafından 28-30 Kasım 2013 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesi tarafından düzenlenen Sosyal Hizmet Sempozyumu'nda "Sosyal Hizmet Eğitiminde Son Durum: Tespitler, Analizler ve Öneriler" başlıklı sunumdan alınmıştır.

İstihdam Durumları ve Öngörüler" isimli çalışmada 2030 yılında sosyal hizmet uzmanı sayısı 60 bine yaklaşması öngörülmüştür. Bölümlerin hızlı bir şekilde artması bu sayıya ulaşılabilceğini kanıtlar niteliktedir. Bu durum göz önüne alındığında 15-20 yıl sonra çok ciddi bir biçimde mesleğin sorunlarla karşılaşacağı açıktır. Bu nedenle sorunu erken tespit etmek ve bunun için gerekli önlemleri almak faydalı olacaktır. Yeni istihdam alanlarının yaratılması, kamuda ve özel kurumlarda sosyal hizmet mesleğinin kadro sayısının fazlaştırılması, sosyal hizmet eğitiminin daha nitelikli hale getirilmesi, farklı yükseköğretim kurumlarında yer alan sosyal hizmet bölümlerinin belirli bir standardı

ve birliği yakalaması gelecekte sorunun çözümüne katkı sağlayabilecektir.

İSTİHDAM DURUMU

Sosyal hizmet bölümünden mezun olanlar "Sosyal Çalışmacı/Sosyal Hizmet Uzmanı" unvanını almaktadır. Sosyal hizmet uzmanları kamu kurumlarında ve özel kuruluşlarda istihdam edilebilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (*Aile ve Sosyal Politikalar İl/İlçe Müdürlükleri, Sosyal Hizmet Merkezleri, Kreş ve Gündüz Bakımevleri, Çocuk ve Gençlik Merkezleri, Sevgi Evleri, Aile Danışma Merkezleri, Huzurevleri-Yaşlı Yaşam Evleri, Engelli*

Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri, Darülaceze, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları), Sağlık Bakanlığı (*Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Başkanlığı, Hastaneler-Hasta Hakları Birimi, Sosyal Servisler, Çocuk İzleme Merkezleri*), Adalet Bakanlığı (*Ceza İnfaz Kurumları, Çocuk Mahkemeleri, Aile Mahkemeleri, Denetimli Serbestlik*), Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kredi ve Yurtlar Kurumu (*Yükseköğrenim Yurtları*), Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türk Silahlı Kuvvetleri (*Askeri Hastaneler, Rehabilitasyon Merkezleri, Gazi ve Şehit Yakınları Birimleri*) Üniversiteler (*Hastaneler, Mediko-Sosyal Merkezler, Sağlık Spor ve Kültür Daire Başkanlıkları*), Güneydoğu Anadolu Projesi Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP), Yerel Yönetimler, Özel Kurum ve Kuruluşlar, Uluslararası Kuruluşlar ve Sivil Toplum Örgütlerinde istihdam edilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları özel kuruluşlar arasında huzurevleri, çocuk yuvaları, rehabilitasyon merkezleri ve sivil toplum kuruluşları yer almaktadır. 2000'li yılların başlarında Özel Eğitim Merkezinin açılabilmesi için sosyal hizmet uzmanı çalıştırılması zorunlu tutulmaktaydı. Özel Rehabilitasyon ve Eğitim Merkezleri Yönetmeliği ile yapılan düzenlemelerde özel rehabilitasyon merkezlerinde çalıştırılması zorunlu olan meslek grupları sınırlandırılmasına gidilmiş ve sosyal hizmet uzmanlarına çalıştırılması zorunlu meslek elemanları arasında bir seçenek olarak yer verilirken, konu işverenin tercihine sunulmuştur. Sosyal hizmet uzmanı sayısının az olmasının etkisiyle alınan bu kararın, ilerleyen

zamanlarda mezun sayısının artması ve yeterli insan kaynağının oluşması halinde yeniden gözden geçirilmesi faydalı olabilecektir. Bu kararın mesleğin özel sektördeki konumunu etkilediği ve etkilenmenin olumsuz yönde olduğu kabul edilmekle birlikte özel sektörde sosyal hizmet uzmanının çalışma alanını daralttığı düşünülmektedir.

Sosyal hizmet uzmanları (sosyal çalışmacı), kamu kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36'ncı maddesinde memur sınıflarında Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri sınıfında "Sosyal Hizmetler Mütahassısı" ünvanı ile istihdam edilmektedir (Devlet Memurları Kanunu). Bu unvan bazı yasa ve yönetmeliklerde sosyal çalışmacı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca kadronun sağlık sınıfı olarak tanımlanması bölümden mezun olan erkeklerin sağlık sınıfı yedek subay askerlik yapabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Sosyal hizmet bölümü mezunları kamu kurum ve kuruluşlarına, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile atanabilmektedir. Mezunlar B grubu kadro niteliği taşıyan tüm kadrolu ve sözleşmeli personel alımlarında lisans düzeyi için KPSS Puan 3 türünde tercih yapabilmektedir. Ülkemizde mezun sayısının artmasına paralel olarak kamu kurumlarına atanmak için Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) giren kişi sayısı da artış göstermektedir. Geçmiş yıllarda boş kalan sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı kadroları son yıllarda hızlı bir şekilde atamalar yapılmaktadır. 2008 yılı KPSS sınavı ile yapılan atamada boş kalan kadrolar mevcutken 2012 ve 2013 yılında yapılan atamalarda bütün kadroların dolması bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Özel sektördeki istihdam alanlarındaki belirsizlikler ve sağlıklı veri toplanamaması nedeni ile bu çalışmada istihdam alanları olarak yalnızca kamu kurumlarına yer verilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının son 10 yıldaki Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan merkezi yerleştirmeleri incelenmiştir. ÖSYM 2004 yılından itibaren kontenjan kılavuzunu internet sitesinden elektronik olarak yayınlamaktadır. Tablo 3'de yer alan bilgiler ÖSYM tarafından yapılmakta

olan merkezi yerleştirme kontenjanlarının kılavuzdan alınan bilgilerini kapsamaktadır.

Ayrıca bu sayılarda merkezi yerleştirme yapmadan kadro ilanına çıkan Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) de yer almaktadır. TSK'ya ait atama bilgilerine www.memurlar.net adresinden ulaşılmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının 10 yıllık kadro alımlarını incelediğimizde **4114** kadronun açıldığını görmekteyiz. Kadro ilanlarında en çok alımı Sağlık

Tablo 3. Sosyal Hizmet Uzmanı Atamalarına İlişkin Son 10 Yıldaki Kontenjan Sayısı

KURUM - YIL	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Sağlık Bakanlığı	-	80	-	268	149	298	130	378	71	141	1515
ASPB	15	150	120	39	54	70	85	342	141	292	1308
Adalet Bakanlığı	71	65	142	64	84	44	33	134	221	40	898
(AFAD)	-	-	-	-	-	-	48	38	13	12	111
Kredi ve Yurtlar Kurumu	-	-	-	-	-	-	48	38	6	-	92
Üniversiteler	3	7	2	5	5	8	3	6	7	7	53
Türk Silahlı Kuvvetleri	-	-	-	2	2	1	31	7	-	1	44
Emniyet Genel Müdürlüğü	-	-	-	-	-	10	5	19	-	-	34
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27
Diğer Kurumlar	-	1	-	1	1	5	-	16	3	5	32
TOPLAM	89	303	264	379	295	436	383	978	462	525	4114

Bakanlığının yaptığı, onu sırasıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (*Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve diğer bazı kurumlar 2011 yılında kapatılarak kurumsal olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına (ASPB) bağlanmıştır. Mülga olan bu kurumların kadro ilanları ASPB kategorisi adı altında verilmiştir.*) ve Adalet Bakanlığına bağlı kurumların izlediğini görmekteyiz. Ayrıca Bakanlıkların yanı sıra Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de kadro alımlarını görmekteyiz.

Erbay ve Sevin tarafından (2013: 37-38) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümü son sınıfında yer alan 83 öğrencileriyle yapılan çalışmada mezuniyet sonrası en çok çalışılmak istenen kurum olarak Sağlık Bakanlığı birinci, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ikinci sırada yer almıştır. Öğrencilerin tercihleri ile kadro ilanlarının bir birine yakın olduğu görülmektedir.

Son 10 yılın ortalaması alındığında yılda yaklaşık 400 kadronun açıldığı görülmektedir. Buna karşılık 2013 yılında

sosyal hizmet bölümlerinin 4376 kontenjanının olduğu ve bu kontenjanların da dolu olduğunu varsayarsak, 4 yıl sonra 4 binin üzerinde mezun olabileceği öngörülmektedir. Kadro alımları artmazsa 2017 yılından itibaren mezunların yalnızca yüzde 10'unun kamu kurumlarına atanabileceği düşünülmektedir. Bu durum sonucunda sosyal hizmet mezunlarının kamu ve özel sektörde daha zor koşullarda istihdam edilebileceği ve sosyal hizmet mesleğinin rahatlıkla iş bulabilen meslek imajının zedelenebileceği düşünülmektedir.

Kamu kurumlarındaki sosyal hizmet uzmanlarının sayısına baktığımızda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ilk sırada olduğunu ve sırasıyla Sağlık ve Adalet Bakanlıklarının geldiğini görmekteyiz. KPSS kadro atamalarıyla birlikte kurumlardaki uzman sayıları değişebilecektir.

Sosyal hizmet mezunları konusunda diğer bir husus ise 2 yıllık önlisans programı mezunlarıdır. Bu program mezunlarının görev alanı henüz tanımlanmamıştır. Sosyal hizmet önlisans mezunları, kamu kurumlarının genel idari hizmetler sınıfındaki memurluk

Tablo 4. Kamu kurumlarındaki Sosyal Hizmet Uzmanı Sayısı

NO	KURUM ADI	SAYI
1	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	1149
2	Sağlık Bakanlığı	605
3	Adalet Bakanlığı	333
4	Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü	59
5	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	40
TOPLAM		2206

Kaynak: Topuz ve Öz (2012)

kadrolarını diğer 2 yıllık bölüm mezunları gibi tercih edebilmektedirler. Ayrıca program mezunları Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile 4 yıllık lisans programlarına geçiş hakkına sahip olabilmektedir. Öyle ki 2013 yılında 600 kişi 4 yıllık lisans programlarına yerleşmeye hak kazanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının istihdam durumları konusunda mesleki örgütlenmelerin de önemi büyüktür. Mesleki örgütlenme ile ilgili 1982 yılı öncesinde farklı dernekler kurulsa da 1988 yılında kurulan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği bu alanda önemli bir ihtiyacı gidermektedir (Karataş, 2002: 300). 2013 yılında ise Sosyal Hizmet Meslekte Birlik Derneği kurulmuş ve mesleki örgüt sayısı ikiye çıkmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının mali, sosyal ve özlük haklarının geliştirilmesi, meslek yasasının çıkarılması ve meslek odasının kurulması konularında meslek örgütlerin yapacağı çalışmalar uzmanlara katkı sağlayacaktır.

SONUÇ

Ülkemizde son yıllarda Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları kapsamında çıkarılan bazı yasalarda sosyal hizmet uzmanı istihdamı zorunlu hale getirilmiş ve bu durum uzman ihtiyacını arttırmıştır. İlk sosyal hizmet uzmanı mezunlarının verildiği 1965 yılından günümüze kadar sosyal hizmet uzmanı ihtiyacının giderek arttığı ve bu artan ihtiyaca karşılık meslek elamanı yetiştirecek bölüm sayısının 2000'li yıllara kadar tek üniversiteden yetiştirildiği bilinmektedir. Ülkemizde yükseköğretimde üniversitelerin sayısını arttıran politikalarla birlikte birçok farklı yükseköğretim bölümünde olduğu gibi sosyal hizmet bölümünde de artış görülmektedir.

Bölümlerin hızlı bir şekilde açılmasının sosyal hizmet uzmanı ihtiyacının hızlı bir şekilde karşılanması açısından olumlu bir etki sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak mezun sayısının artmasıyla birlikte sosyal hizmet uzmanlarına duyulan ihtiyacın karşılanmasının yanında bu artışın mesleği belli bir doyuma ulaştırabileceği ve ihtiyaç fazlası bir durumu ortaya çıkarabileceği öngörülmektedir.

Kamu kurumlarının sosyal hizmet uzmanı atamalarını incelediğimizde son 10 yılda 4114 kişilik kadronun açıldığını görmekteyiz. 2004 ile 2010 yılları arasındaki kadrolarda tercih edilmeyen birçok kontenjanın olduğu bilinmektedir. Bunun temel nedeni de o dönemde mevcut mezun sayısının açılan kadro sayısını karşılayamamasıdır. Son yıllarda mezun sayısının artmasıyla birlikte atamalarda boş kadro kalmamakta ve buna paralel olarak atamalar daha önceki yıllara oranla yüksek puanlarla gerçekleşmektedir. Atamalar bu şekilde devam ettiği takdirde kamu kurumlarında kadro sayılarının artırılmaması halinde sosyal çalışmacı atamalarının giderek zorlaşacağı düşünülmektedir. Bu durum, birçok fakülte mezununun da karşı karşıya olduğu atanamama durumunu ortaya çıkaracak ve atanamayan sosyal hizmet uzmanlarının olacağı tahmin edilmektedir.

Atanamayan mezunların olması işsizlik sorununu da beraberinde getirecektir. İşsizlik sorunu sosyal hizmet bölümlerinin tercih edilme durumunu etkileyecek ve üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerini etkileyecektir. Ayrıca Sosyal hizmet bölümlerin hızlı bir şekilde artması bölümler arasında bilimsel bir rekabet yaratmasının yanında bölümlerin eğitim kalitesi hakkında ilerleyen

dönemlerde soru işaretleri yaratabilir. Eğitim kalitelerinin farklı olması sosyal hizmet öğrencileri ve mezunları arasında farklılaşmalar oluşturmakla birlikte mezuniyet sonrası nitelik ve nicelik açısından sorunlar doğurabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan sosyal hizmet uzmanı sayısının fazla olması mesleki anlamda daha çok kamuoyu baskısı yaratılması açısından olumlu bir sonuç doğuracaktır.

Sosyal hizmet uzmanlarının istihdam durumunun geleceğine yönelik bugünden bazı önlemlerin alınması gerekmektedir. Örgün öğretim ve Açıköğretim bölümlerinin öğrenci kontenjanlarının ihtiyaca göre planlanması veya azaltılması ve meslek örgütleriyle birlikte sosyal hizmet bölümlerinin mezuniyet sonrasındaki istihdam alanları (kamu ve özel sektör) konusunda birlikte çalışmalar yapılması gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanı kadrosunda yalnızca uzmanların çalışması ve Bakanlıkların merkez teşkilatlarındaki kariyer meslek kadrolarına sosyal hizmet uzmanlarının da atanabilmesi sağlanmalıdır. Tüm bunlarla birlikte sosyal hizmet uzmanlarının lisansüstü eğitim programlarına yönelmesi, güncel mesleki araştırma ve kuram gibi bilimsel gelişmeleri yakından takip etmesi önemlidir. Uzmanların mesleğinde donanımlı hale gelecek şekilde kendini yetiştirerek hizmet verdiği alanlarda daha çok söz sahibi olması, ihtiyacı hissettirmesi ve plan ve programlarda aktif olarak söz sahibi olmaları gerekmektedir.

Sonuç olarak sosyal hizmet uzmanları rahat bir şekilde kamu kurumlarına atanabilmekte ve özel kurumlarda iş bulabilmektedir. Mezunların istihdamı konusunda plansız ve hızlı bir şekilde açılan bölümlere paralel olarak

istihdam alanlarının fazlaştırılması ve yeni istihdam alanlarının yaratılması gerekmektedir. İstihdamın arttırılmaması ve yeni istihdam alanlarının geliştirilememesi durumunda sosyal hizmet uzmanları arasında işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalınacaktır.

KAYNAKÇA

Acar, H. ve Duyan, G. Ç. (2003). Dünya'da Sosyal Hizmet Mesleğinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 14 (1), 1-19.

Danış Z. (2007). Sosyal Hizmet Mesleği ve Disiplininde Sosyal Politikanın Yeri ve Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18 (2), 51-64.

Devlet Memurları Kanunu. <http://www.mevzuat.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Duyan, V. (2010). *Sosyal Hizmet Temelleri Yaklaşımları Müdahale Yöntemleri*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayınları No:16.

Erbay E. ve Sevin Ç. (2013). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet 4. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine ve Gelecekteki Meslek Yaşamlarına İlişkin Görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 24 (1), 25-39.

Karataş, K. (2002). Sosyal Hizmet Eğitiminin Dünü, Bugünü ve Geleceği. Kasım Karataş. (Ed.) (ss 297-302). 5. *Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı Değişen Türkiye'de İnsan Hakları Açısından Sosyal Hizmetler*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi Yayın No:006.

Kut, S. (1988). *Sosyal Hizmet Mesleği: Nitelikleri, Temel Unsurları, Müdahale Yöntemleri*. Ankara.

Memurlar net (n.d.) iş ilanları, internet kaynağı: <http://www.memurlar.net> Son Erişim Tarihi: 01.10.2013.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2004). ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2005). ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2006) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2007) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2008) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2009) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2010) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2011) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2012) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2013) ÖSYS Tercih Kılavuzları - KPSS Tercih Kılavuzları, www.osym.gov.tr (Son Erişim Tarihi: 01.10.2013).

Özdemir, U. (1999). Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi. N.G. Koşar (Ed.). *Prof. Dr. Sema Kut'a Armağan: Yaşam Boyu Sosyal Hizmet*. (s. 21-32) Ankara: H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayın No:4.

Topuz S. ve Öz M. (2012). Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumları, Mezunların İstihdam Durumları ve Öngörüler. *Sosyal Hizmet Sempozyumu*

2011. 50. Yılında Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi: Sorunlar, Öncelikler ve Hedefler. 15-16 Aralık 2011. (s. 239-246). Ankara.